

Pyörremyrsky

A. Emil Virtasalo

Poikien urheilulehti v. 1927 nrot 1–10

Alkusanat

Afrikassa oleskellut kirjailija A. Emil Virtasalo on kirjoittanut lehteämme varten mielenkiintoisen jatkokertomuksen Sa-Sahoa-nimisen neekeripojan ihmeellisistä vaiheista, joissa sankarimme urheilulliset ominaisuudet ovat päätekijöinä.

Johdanto

Ennenkun voin ryhtyä kertomaan itse tarinaa, on minun tutustutettava lukija siihen maahan ja kansaan, jonka keskuudessa tämä reipas elämänkohtalo on eletty.

Kansa, jonka keskuuteen nyt menemme, elää pimeimmässä s. o. vähemmin tunnetulla alueella Afrikassa. Se alue on syvällä sisämaassa, tuhansien ja taas tuhansien engl. penikulmien päässä valtamerien pehmeähietaisista rannikkoalueista. Voipa hyvällä syyllä sanoa tämän maan olevan Afrikan sydämen.

Jos katsot kartastasi, huomaat laajan hietalakeuden eroittavan keskiset heimot eteläisistä. Tuon erämaan nimi on Kalahari ja siellä vallitseva lämpötila suorastaan tukehduuttaa. Siitä hieman itään sijaitsee elinvoimaisen Matabelekafferien alue. Tämä heimo on suurimpia koko mantereella ja sen sotilaat ovat tunnettuja pelottomasta uljuudestaan. Eipä siis ihme, että ympärillä asuvat toiset heimot pelkäävät ja kunnioittavat heitä, maksaen veroja Matabelein kunin-

kaalle.

Pohjoisessa on myöskin suuri erämaa, Sahara. Pitkät taipaleet ja ennenkaikkea nuo hietalakeudet vaikuttivat tehokkaasti siihen, etteivät valkoihoiset anastajat päässeet koskaan tunkeutumaan suurin sotilasosastoin Matabelein rehevään maahan. Siitä johtui, etteivät ylpeät neekerin tienneet kuuluvansa Englannin yliherruuteen ja jos tiesivätkin, eivät sitä tunnustaneet.

Heimo oli jakautunut useihin suuriin kyliin, mutta suurimmassa, joka sijaitsi maan keskustassa, suuren järven rannalla asui kuningas. Järvi oli siitä ihmeellinen, ettei siihen tullut virtaavaa jokea, mutta ei myöskään mennyt. Kumminkin oli järvessä vesi samankorkuisena vuodet umpeensa ja siksipä järvi olikin — pyhä. Niinpä järveen ei saanut mennä uimaan. Suuret krokodiilit vain loikoilivat rannikoilla haukottellen tai ajelehtivat kuin mitkäkin puunrungot läikkyvän tyynessä sinipinnassa, johon rannikoitten rehevät puut heijastivat peilikuvansa. Noita petoja ei saanut surmata, sillä nekin olivat pyhiä.

Kylä oli myöskin jonkinlainen pääkaupunki. Asuivathan täällä kuningas ja heimon etevimmät mie-

het. Sitäpaitsi, ja se olikin tärkeintä, täällä sijaitsi heimon suurin sotakoulu. Näitten koulujen ansiota olikin sotaisen kunnon pysyminen polvesta polveen. Ei niissä luettu kirjoja, kuten meikäläisten kouluissa, vaan siellä opetettiin Matabelepojille aseiden ja ruumiin käyttöä. Muitapa aineita ei ollutkaan. Nämä riittivät ja kansa pysyi yhtä mahtavana kuin ammoin sitte.

I.

Tuolla pyhän järven kaupungissa syntyi Sa-Sahoa vaatimattomassa olkimajassa aivan kylän laitamilla, siellä kertomuksemme sankari ensimmäiset huudahduksensa parhaiksi. Musta äiti oli onnellinen. Hän tuuditti käsillään kömpelöliikkeistä, avuttomasti haapuilevaa poikastaan, mutta tunsu samalla suurta pelkoakin. Huomenna täytyisi hänen viedä Sa-Sahoa poppamiehen majalle, jossa ratkaistaan, saisiko poika elää vai ei. Laki, esi-isiltä peritty, määräsi nimitäin ne lapsista surmattavaksi, joitten pikku ruumis ei ollut tanakkaa tekoa. Mitä tulee Sa-Sahoaan, ei hän ollut vaadittuja mittoja vastaava, ei painoltaan eikä pituudeltaan. Äiti olisi mielellään piiloittanut poikansa jonnekin, mutta isä ei siihen suostunut. Laki nimitäin edelleen määräsi, että ken ei tuo lastaan papille tarkastukseen, hänet surmataa. Ei siis auttanut muu kuin mennä. Nyyhkyttäen kantoi äiti Sa-Sahoa parkaa joka ei vielä tiennyt selvästi edes olevansa olemassakaan. Paikka, jonne äiti poikansa vei, sijaitsi kylän keskellä suuressa aukeamassa, johon oli pystytet-

ty vainajien kunniaksi 3 m. korkea pääkallopilari. Tämän pilarin edessä seiso i vanha, hampaaton, kaljupäinen ja vinosilmäinen neekeri, jonka ainoana verhona oli komea leijonan talja vasemman olan yli heitettynä. Hän oli myöskin hyvin ryppyinen ja synkeän näköinen. Silmissä vain liekehti elämän voima, joka kertoi samalla ylpeydestä, oman arvonsa tunnosta. Ja miksikä ei, olihan hän, Mu-Daku, ollut Matabelein mahtavin poppamies jo 50 vuotta.

Vavisten, silmät maahan luotuina epäröivin aske lin lähestyi äiti sotilasten muodostamaa piiriä, jonka keskellä tuo peljätty loihtia seiso i, tuijotellen vasemman jalan ukkovarvastaan, jota vuoroin koukisti ja ojensi. Hän näkyi kiintyneen tuohon hommaansa, kuten pikkulapset uuteen, hyvin hauskan leikkiin. Kukaan ei uskaltanut häiritä Mu-Dakua syystä, että neekerit luulivat, kaikessa yksinkertaisessa taikauskossaan, hänen harjoittavan jotain suurta loitsua mahdollisimman pienellä liikkeellä.

Mu-Daku ei loihtinut. Hän ei oikeastaan ajatellutkaan. Tunsipahan vain lievää harmia. Harmia sen johdosta, että kävi päivä päivältä yhä heikommaksi. Kohta tulisi varmaankin aika, jolloin täytyisi luo-

vuttaa ylimäisen poppamiehen virka jollekin toiselle, nuoremmalle ja sitä seuraisi kuolema. Mu-Daku rypisti kulmiaan. Hän ei ollut lainkaan tyytyväinen.

Tuosta rypistyksestä oli äiti lukevinaan lapsensa kohtalon. Tahtomattaankin pääsi häneltä heikko, hyvin surullinen äännähdys. Vallitsevassa hiljaisuudessa se sattui kovana tuijottelevan tietäjän korvaan. Hän muisti taas virkansa, sovitti kurtteisille kasvoilleen ylpeän ilmeen ja nosti tummanruskeat teräväkatseiset silmänsä.

Edessä potkiskeli ihmisen alku ruskeanmustia käsivarsiaan ihmetellen. Mu-Daku katsoi tarkemmin. — „Liian laiha”, hän mutisi tunnustellen pojan ruumista ja pudisteli vavahtelevaa päätänsä. „Tuskinpa oppii edes kävelemäänkään, tarkoin sitte juoksemaan. Heittäkää poika pyhään järveen, pyhille krokodiileille!” Äidin valitteluista huolimatta kahmaisi muuan kookas soturi pojan kainaloonsa lähtien juoksemaan järven rantaan.

Sattui kumminkin niin, että kaikki krokodiilit lojuivat päinvastaisella puolella. Tunnontarkkana miehenä päätti neekeri heittää pojan pyhille eläimille ja lähtikin siinä tarkoituksessa samoamaan rannikon

korkeata papyruskaislikkoa. Hän ei ehtinyt kumminkaan kauas, kun väijyksissä ollut n. s. erämaan leijona hyppäsi karjaisten piilostaan. Yhdellä käpälän lyönnillä heitti se jättiläiskokoisen miehen maahan pitkäkseen. Sa-Sahoa vierähti pensaikkoon ruveten heti kirkumaan kurkun täydeltä.

Kaatuessaan ehti sotilas survaista lyhyen keihäänsä kärjen leijonan rintaan. Kylmäverisesti hän sen teki, tähdäten tarkoin, mutta sitä ennen ehti eläin iskeä uuden lyöntinsä. Se oli niin kova, että neekeri sen aiheuttamana kuoli. Mutta myös leijona kaatui, sillä leveä keihäänterä oli tunkeutunut sen sydämeen. Leijona vierähti velttona pensaan eteen, jonka vieressä Sa-Sahoa kirkui kimeämmin kuin pilli. Lapsen hapuilevat kädet tunsivat leijonan takkuisen tarkin. Silloinpa tapahtui odottamatonta. Pikku sormet tarrautuivat lujasti taljaan kiinni. Vuoronperään vasen ja oikea käsi pusersi leijonan takkuista harjaa. Kömpelöstihän se kävi, mutta siitä huolimatta kohosi tummanruskea lapsenvartalo hentoine jäsenineen pystyyn. Pienet, seisomiseen tottumattomat jalat vapisivat. Monasti näytti sankarimme olevan vaarassa lysähtää kasaan kuin märkä rätti, mutta eipä vain. Yhä

ponnisteli pieni ihmisen alku, kunnes pääsi laahautumaan leijonan niskan päälle, jonne vaipui vatsalleen. Silloimpa olivatkin käyttövoimat lopussa ja Sa-Sahoa nukkui tyytyväisenä auringon säteitten kisaillessa il-
kialastomassa, ruskeassa seljässä.

II.

Tunti edelläkerrotun jälkeen samosi itse mahtava kuningas pitkin papyroskaislikkoa muassaan heimon mahtavimmat miehet, sekä suuri joukko sotilaita taakkoineen. Myöskin kuningas halusi uhrata pyhille krokodiileille, koska hänenkin lempivaimonsa oli saanut terveen ja vankkarakenteisen pojan.

Arvokkaana asteli hän seurueensa edessä, päässään suuret strutsin sulat, koristeltu keihäs oikeassa kädessään ja gorillannahka lanteillaan. Hän käyttäytyi kuten itsevaltijaan tuleekin, tyynesti ja hillitysti. Mutta äkkiä hän pysähtyi aivankuin maa olisi haljennut edestä. Seurueen muutkin jäsenet saapuivat paikalle ja jäivät hämmästyneinä tuijottamaan. Näky oli kieltämättä omituinen. Kuollut soturi kyljellään. Samaten leijona, mutta voiton eriskummallisuudessaan vei kumminkin tuo pikku olento, joka kyyristeli leijonan seljässä. Se oli Sa-Sahoa. Poika oli herännyt. Hän leperteli itseksensä nyhtäen ilonhurmassa leijonaa korvalehdestä.

Ensinnä toipui kuningas. Hän kääntyi vanhimpiin

heimon miehiin kysyen: „tunteeko kukaan, kenen tuo ihmeellinen lapsi on?”

„Kyllä”, vastasivat useat. „Hän on Si-Sahoan poika Sa-Sahoa, jonka poppamies määräsi pyhään järveen heitettäväksi”.

„Ei! Se ei saa tapahtua”, huudahti kuningas. „Näet-
tehän itse, että lapsi omaa suuria salaisia kykyjä. Hän
on tuhonnut molemmat, sekä sotilaan, että leijonan”.

Tämä puhe otettiin hyväksymisen muminalla vastaan. Kaikki uskoivat, mitä kuningas sanoi. He eivät tahtoneet uskalta kumminkaan lähestyä lasta pelosta, että tämä tekisi heillekin jonkun ihmeen jossa menettäisivät henkensä. Tilanne oli todellakin kovin kiusallinen. Silloin käski kuningas sotilaita hakemaan tietäjän luokseen. Odotettiin äänettöminä, sillä peljättiin puhua moisen loihtijan läsnäollessa. Useammat eivät uskaltaneet edes liikahtakaan.

Kesti kauan ennenkuin Mu-Daku vihdoin tuli. Hän saapui läähättäen, hiestyneenä ja lujana. Jo lähties-
sään kylästä oli hän sanonut: „Tuomitsin Sa-Sahoan
kuolemaan koska hän on liian heikko, enkä aijo peruuttaa puheitani”. Hämmästyipä paljon nähnyt vanhuskin, mutta ei halunnut sitä näyttää. Hän päätti ot-

taa pojan leijonan seljasta ja viedä itse krokodiileille. Silloin juuri lakkasi lapsi lepertelemästä, kohosi istualleen ja ojensi oikean kätensä lähestyvää tietäjää kohden. Sormi oli veressä.

Vanhus päästi oudon kiljahduksen, painoi sydänelänsä ja tupertui seuraavassa tuokiossa kasvoilleen. Hän oli kuollut äkillisen mielenliikutuksen takia, sillä Matabelein keskuudessa verisen oikean käden ojentaminen merkitsee surmavalaa.

Vasta illalla suuressa juhlakulkueessa saatettiin Sa-Sahoa kylään. Hänet tunnustettiin laihuudestaan huolimatta heimon jäseneksi. Myöhäiseen yöhön vietettiin juhlaa lapsen kunniaksi ja ennustettiin hänelle suurta, mainehikasta tulevaisuutta.

Tarvimmeko sanoa, että vanhemmat käyttäytyivät kuin höperöt sulasta ilosta tämän onnellisen tapauksen johdosta.

III.

Kun kuusi vuotta oli kulunut umpeen, joutui Sa-Sahoa muitten ikäistensä poikien kanssa sotakouluun.

Ero sen ikäiselle kodista, vaikkapa huonommasta-kin, ei ole mikään ilonasia, mutta koska heimon laki niin määräsi, täytyi nurkumatta totella.

Kylästä noin 300 metriä pohjoiseen sijaitsi mainittu sotakoulu. Siihen kuului neliönmuotoinen hie-
takenttä, joka oli ympäröity kaksinkertaisella, korkealla paaluidalle. Aitauksen ulkopuolella kävelivät vartioon asetetut sotilaat edestakaisin. Heidän tehtävänsä oli valvoa tarkasti, etteivät ketkään sisälle viedyistä pääsisi kiipeämään paalujen yli. Tällainen teko sovitettiin kuolemalla, mutta eivätpä matabelepojat yrittäneetkään yliloikintaa. Oltuaan jonkunaikaa ja kärsittyään kaikki tuskat nurkumatta tekivät he parhaansa voittaakseen toisensa kaikissa kilpailujen ja aseittenkäyttelyn aloilla.

Sa-Sahoa tallusteli siis muiden muassa nieleskel-
len urhoollisesti kyyneleitään, ettei vain sattumalta-

kaan joutuisi pilanteon esineeksi. Heti portin sisäpuolella häneltä riistettiin lannevaate. Oppilaitten tulee nimittäin olla koko kouluajan, yötä päivää alasti.

Laajalla kentällä vallitsi sekamelska. Jotkut poikaosastot juoksivat ympäri kenttää kiljuen korvia repivästi. Toiset painiskelivat ja eräät harjoittelivat hyppyjä. Kauempana harjoittelivat vanhimmat pojat. He heittelivät keihäitä, ampuivat jousilla tai opettelivat taistelemaan nuijilla. Nuija onkiin Matabelein ihannease ja annetaan sotakoululaisille vasta viimeiseksi voiteluksi.

Sa-Sahoa unhoitti surunsa. Uteliaana, puoliksi hämillään hän tarkkasi ympäristöään ja siellä vallitsevaa vilkasta liikettä. Tallustellessaan tulevan opettajansa kintereillä innostui poika vähitellen. Silmät saivat loistavamman kiillon, alakuloisen kävelyn muuttuessa reippaammaksi. Samaten vaikutti ympäristön elämä toisiinkin tulokkaisiin. Kaikki huolet haihtuivat ja he päättivät hiljaisuudessa tehdä tehtävänsä mahdollisimman hyvin.

Ympäri kenttää, aivan paaluutuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat seinättömät katokset vapaahetkien oleskelua ja nukkumista varten. Sa-Sahoa

viettiin yhteen sellaiseen. Kookas, arpikasvoinen opettaja selitti lyhyesti tämän olevan Sa-Sahoan ja hänen toveriensa ruokailu- ja makuupaikan. Opettaja järjesti pojat kahteen riviin. „Nyt”, hän sanoi, „nyt ei kukaan saa liikkua paikoiltaan ennenkun lupaan. Teidän on katseltava harjoituksia”.

Jokaisen matabelepojan rinnassa elää isiltä peritty sotilasvaisto, joka vaatimalla vaatii heitä täyttämään annetun tehtävän uskollisesti. Niinpä nuo 281 kuusivuotiaista seisoivat hiljaisina ja katselivat toisten aherrusta pölyävällä kentällä.

Aurinko sinkosi vihoissaan tulikuumia säteitään poikain, tai paremmin sanoen lasten paljaisiin ruumiisiin, sekä pörröisiin, kiharatukkaisiin päihin. Ehdottomasti oli heillä vaikea olla, mutta kukaan ei antanut perää. He olivat nyt sotakoulussa ja kerran heistä tulisi sotilaita. Se on kunnianasia, joka velvoitti. Tunnista toiseen seisoivat vastatulleitten ryhmä. Aamupäivä meni ja tuli tuo tropiikin peloittavin ajankohda, keskipäivä. Silloin saa aurinko suurimman voimansa. Petoeläimetkin hiipivät pakoon syvälle luoliensa pimentoihin tai pajahtavat mahdollisimman tiheitten pensaitten varjoon, jonne heittäytyvät velt-

toina pitkäkseen. Ihmiset myöskin karttavat halukaina auringon tulista suuteloja, joka raukaisee kummasti ruumista ja henkeä.

Mutta 6-vuotisten osasto seisojien urhoollisena paikoillaan. Monenkin kasvoille ilmestyi tuskanryppyjä hien tihkuessa suurina pisaroina saaden tumman ihon kiiltämään kuin kuvapatsaitten pinnan. Se oli tosiaankin kamppailua, äänetöntä taistelua alkupe-
räisen tropiikin aurinkoa vastaan. Opettaja, joka istui osastonsa takana katoksen alla hymyili tyytyväisenä.

Sa-Sahoan pieni nykeränenä tärisi. Tuska kouristeli pojan jäseniä, mutta hengessään hän kamppaili urhoollisesti vastaan. Keskipäivällä yritti sisu useasti pettää, ja se olisi sen tehnytkin elleivät toiset seisoneet. Kunniantunto vaatimalla kehoitti kestäämään.

Vasta, kun keskipäivän kuumimmat tunnit menivät, antoi opettaja oppilastensa tehdä mitä halusivat. He eivät saaneet kumminkaan tulla katoksen alle. Ja kaikki tekivät samoin. Heittäytyivät sumeilematta tulikuumaan hietaan pitkäkseen läähättäen kuin villakoirat keskikesän päivinä täällä kaukana pohjolassa.

Hieta oli kumminkin liian kuumaa. Se kirveli ihoa. Tuska ylti pakoittavaksi voimaksi ja toinen toisensa

jälkeen kompuroi ylös. He hakivat lievitystä kävelemällä, mutta sekin rasitti äskeisen seisonnan jälkeen. Lyhyesti sanoen. Pojat olivat tuskallisemmassa asemassa kuin milloinkaan aikaisemmin.

Opettaja odotti. . .

Kun ensimmäinen tuiskahti kasvoilleen tajuttomana, komensi hän osastonsa katokseen lepäämään, sieppasi pyörtyneen syliinsä ja kaatoi hieman vettä hänen suuhunsa. Senjälkeen kantoi hän tajuttoman katokseen, eikä välittänyt hänestä sen enempää.

Viimeiset voimansa kooten pyrkivät kaikki yhtenä mylläkkänä suojaan. Päästyään kuivuneille lehvämattoille heittäytyivät pojat veltosti pitkäkseen nukkuen melkein heti.

Sa-Sahoa pyörörytti. Maailma pimeni ympärillä, mutta hän taisteli urhoollisesti vastaan hoippuen enemmän sivulle, kun eteenpäin. Punaset salamat näyttivät leimahtelevan uhkaavasti sakenevasta vaipasta, mutta poika taisteli koko sielunsa itsepäisellä voimalla ja opettajankin suureksi ihmeeksi pääsi katokseen. Vasta siellä häipyi viimeinenkin tietoisuuden kipinä ja Sa-Sahoa suistui nurinniskoin rapajaville lehdille.

IV.

Sa-Sahoa edistyi sotakoulussa hämmästyttävän nopeasti. Hän, joka oli joukon laihin kesti paraiten. Ilmeisesti tähän vaikutti sekin, että hänen luonteensa pääpiirteitä olivat taipumaton voittamisen tahto ja itsepäisyys. Sa-Sahoa pääsi opettajansa suosioon näyttämällä monasti, kuinka hyvin hän kesti kokeet. Tämä asiantila puolestaan valoi poikaseen uutta intoa. Hän teki tehtävänsä entistäänkin huolellisemmin, osoittaen toisinaan melkein pä uskonollista hartautta harjoituksiin nähden.

Tuli sitten aika, jolloin siirryttiin marssiharjoitukseen. Ne eivät edellyttäneet kumminkaan tahdissa astumista. Jokainen sai kävellä miten itse halusi ja osasi. Kestävyyttä siinä kysyttiin sekä nopeutta. Alussa marssittiin vain lyhyempiä matkoja, mutta sitten pidennettiin taivalta huomattavasti. Opettaja oli aina johdossa. Hänen vauhtinsa oli niin kova kuin suinkin.

Alussa ei nähty suuriakaan eroavaisuuksia poikien marssikyvyyssä. He pysyttelivät jotakuinkin tiiviissä ryhmissä. Sa-Sahoa piti marssista paljon enem-

män kuin seisomisesta, mutta sai usein lieviä pistoskohtauksia, ja jäi niinollen viimeiseksi. Hän ei ollut kumminkaan niitä luonteita, jotka masentuvat vastoinikäymisistä. Menipä Sa-Sahoa niinkin pitkälle, että uhraisi osan vapaa-ajastaan yksinäisiä marssiharjoituksia varten. Silloin aina hän riensi kovinta vauhtiaan ja sai kun saikin tällä tavalla pistokset lakkaamaan. Ja kun ne kerran lakkasivat, näki opettajanee-keri Sa-Sahoan taaskin suoriutuvan paraiten.

Marssiharjoitukset lopetettiin viikon kilpailuihin. Ennen niitä, saivat pojat päivän loman. Se aika käytettiin lepoon. Seuraavana aamuna marssivat pojat kentälle äänettöminä, kuten heidän sääntönsä alimmalla luokalla määräsi. Matkat mitattiin tavallista pitemmiksi. Kilpailureitille asetettiin ylimmän luokan oppilaita vartijoiksi, etteivät kilpailijat saisi tehdä vääryyttä toisilleen. Pojat asettuivat lähtöviivalle suunnaten katseensa suoraan eteenpäin ja jännittäen huomiokykynsä. „Ehoo!” kajahti opettajan kärkeä basso. Se oli lähtömerkki. — Hieta rasahti yht’aikaisesti ensimmäisen askeleen alla, ja muuttui kohta yhtenäiseksi rapinaksi. Jokainen teki parastaan. Vauhti oli heti alussa kova. Innoissaan käveli jokai-

nen niin nopeaan kuin suinkin ehti, mutta yksi vain, koko suuresta parvesta ei näkynyt kiirehtivän. Hän oli Sa-Sahoa. Poika tiesi matkan olevan tavallista pitemmän ja ymmärsi, ettei alussa sopinut panna kaikkia voimiaan käytäntöön. Niinpä hän jäi viimeiseksi. Välimatka hänen ja rientävän parven välillä piteni arveluttavasta. Ensin 100 metriin, sitten 200 ja vihdoin 300. Siihempä piteneminen jäikin. Liiaksi innostuneen joukon vauhti hidastui. Kaikki joukon pojat läähättivät väsymyksestä jo alkutaipaleella.

Vähitellen alkoi Sa-Sahoa saavuttaa karkureita. Tämä odottamaton seikka kiinnosti opettajain mieltä. He puhelivat vilkkaasti keskenään osoittaen toisilleen Sa-Sahoa. Toinenkin erikoisuus ilmeni. Kuninkaahan poika tunkeutui varmana johtoon. Hän eteni hitaasti, mutta irtautui ylivoimaisena ryhmästä, ottaen johdon. Sa-Sahoan tarkat silmät näkivät sen. Hetkeäkään epäröiäättä kiristi hän vauhtiaan ajatellen: „Minun täytyy voittaa”.

Kilpailijain vauhti hidastui yhä. Huonompien kävely muuttui suorastaan horjuvaksi ja he jäivät armotta kauas jäljelle. Sa-Sahoa kiiruhti keskellä parvea. Hänen huulensa olivat puserretut tiukasti yh-

teen katseen kiintyessä kookkaan kuninkaan pojan selkään. Koko ajan pysyi hänen vauhtinsa samana, huolimatta kuumuudesta ja sen aiheuttamasta tuskanallisuuden tunteesta.

Loppupuolella matkaa sivuutti Sa-Sahoa joukon ensimmäisen pojan itsepäisellä päättäväisyydellä. Vaikka jalat alkoivat tuntua lyijynraskaille ja hengitys muuttui läähätykseksi lisäsi sisukas poika taaskin välillä hiukan hiljentynyttä vauhtiaan. Kuninkaan poika käveli tuolla edessä, runsaan 100 m. päässä hänestä, mutta Sa-Sahoa ei masentunut. . .

Katselijat ilmaisivat ihastustaan hänelle kirkuen kimeään kehoittavasti. Poika puri hampaansa yhteen. — „Tämä on kunnian asia”, hän ajatteli.

Noin 600 m. matkalla pysyi välimatka samana. Luultiin jo, ettei Sa-Sahoa, erinomaisesta sisunnäytteestään huolimatta, voisi saavuttaa kuninkaan poikaa ja niinpä asianlaita olisi ollutkin, ellei kookas kuninkaan poika olisi saanut lieviä pistoksia. Hänen täytyi hetkeksi hiljentää vauhtia.

Tällä ajalla lyhensi Sa-Sahoa välimatkan 50 metriin. Kuninkaan poika vilkaisi taakseen, näki Sa-Sahoa ja lisäsi jälleen vauhtiaan. Hän ei kummin-

kaan voinut pitää entistä vauhtiaan yllä.

Sa-Sahoankin vauhti hidastui luonnollisista syistä, mutta kaikista huolimatta lyheni väli.

Kun maaliviivalle oli matkaa enään 300 m. koki si päättäväinen poika kaiken jäljelläolevan voimansa, jota hän piti toiminnassa lujalla tahdollaan.

Jännityksestä hengitystään pitelevät katselijat näkivät, kuinka Sa-Sahoa riensi kuninkaanpojan ohi. Taaskin piteni välimatka, mutta tällä kertaa johti Sa-Sahoa.

Hän voitti! Huikeasti huutaen heittelivät vanhimmat oppilaat huohottavaa poikaa ilmaan. Poikaa, joka oli antanut lujuudestaan esimerkillisen näytteen.

V.

Aikaisemmin kerrotuista tapauksista oli kulunut kolme pitkää ja kovaa vuotta täynnänsä ankaraa harjoittelua.

Näinä vuosina kehittyi Sa-Sahoa sekä ruumiillisesti että henkisesti. Varsinkin ajattelutavassa osoitautui hän toisia etevämmäksi hämmästyttäen usein opettajansa nokkelilla vastauksillaan. Kuninkaan poika oli sen sijaan tavallista typerämpi. Hän oli niin tyhmä, että peljättiin heimon tulevaisuutta, kun hän saisi vallan käsiinsä isän kuoltua. Sitäpaitsi ei poika osoittanut mitään mielenkiintoa harjoituksiinkaan nähden, vaan koetteli päästä niistä mahdollisen mukavalla tavalla. Pienemmänkin tilaisuuden sattuesa kuninkaan poika kiusasi Sa-Sahoa halpamaisella tavalla, heitteli huomaamatta hietaa Sa-Sahoon ruokaan ja koetti seljäntakana synnyttää vihamielisiä tunteita levittämällä valheellisia juttuja, joita ei kumminkaan kukaan uskonut.

Kuninkaan pojan kaikki ponnistukset näyttivät kumminkin kilpistyvän tyhjiin. Sa-Sahoa pysyi tyyne-

nä. Ei hän näyttänyt koskaan pahatuuliselle vaan otti hilpeästi osaa tovereittensa vapaa-ajan kisailuihin. Suosituin leikki oli takaa-ajo. Valittiin arvalla kymmenen ajajaa joitten tuli tavoittaa juoksussa pakenevat määrättyjen rajojen sisäpuolelta. Lyönti selkään vihki pakenijan takaa-ajajiin ja niin jatkettiin kunnes viimeinenkin karkuri saataan kiinni. Luonnollisesti tällainen leikki muodostui ennen loppuaan hyvin jännittäväksi.

Kaikki pojat siitä pitivät. Yksimpä laiska ja ilkeämielinen tuleva kuningaskin.

Eräänä iltana, kun pojat ryhtyivät taas, tapansa mukaan kisailuunsa, huolimatta päivän kireistä harjoituksista, päätti kuninkaanpoika tehdä Sa-Sahoalle jonkun ilkeän kolttosen. Mielihyväkseen joutui hän takaa-ajajain joukkoon, jolloin hän hiipi salaa katokseen. Siellä hän kaivoi makuupaikkansa lehvien seasta notkean okakasviruon, jonka teräviä piikkejä hän silmäili tyytyväisenä. Hymyillen, paksuhuulinen suu ammollaan palasi hän takaisin, etsi silmillään Sa-Sahoan, ja asettui mahdollisimman lähelle häntä.

Pakenijat porhalsivat juoksuun, takaa-ajajan rynnistäessä perässä. Syntyi kauaskuuluva meteli. Nau-

rettiin ja kiljuttiin terveitten keuhkojen koko voimalla.

Kuninkaanpoika ei välittänyt ajaa takaa muita kun Sa-Sahoa. Viimeksimainittu näki pianikin joutu-neensa vihamielisen itsepintaisuuden vainottavaksi ja teki paraansa välttääkseen kiinnijoutumisen. He puikkelehtivat notkeina toisten poikain välitse juosten keveästi rajoitetun ympyrän sisällä ristiin rastiin. Sa-Sahoa oli siinä ikävässä tilanteessa, että hänen täytyi varoa muittenkin takaa-ajajien läheisyyttä, joten ei aina voinut juosta vapaasti minne tahtoi. Tästä taas oli seurauksena se, ettei hän saanut kuninkaanpoikaa kintereiltään pois. Toisellaisissa olosuhteissa se olisi ollut hänelle varsin helppoa, sillä Sa-Sahoa juoksi kuin nuori antilooppi.

Sattui niin, että kun Sa-Sahoa vilkaisi taakseen, nähdäkseen kuinka pitkällä kuninkaanpoika oli, törmäsikin muuan joukosta häneen niin ankaralla vauhdilla, että he molemmat suistuivat tantereelle. Törmännyt poika lensi parisenkertaa hietaa pitkin kuin kerä, Sa-Sahoaan saadessa silmänsä täyteen poroa. Hän ei voinut paeta vaan koetteli käsin puhdistaa kirveleviä, vettävaluvia silmiään. Kesken tärkeää työ-

tään tunsu hän äkkiä kovan sivalluksen seljässään. Terävät piikit painuivat syvälle lihaksiin saaden pojan voihkasemaan tuskasta. Hän horjui ylös, mutta ei voinut nähdä mitään. Joku varjo vain livahti ohi hillitysti hihittäin ja hän jäi yksin keskelle häliseviä tovereitaan puhdistamaan todellakin pahoin roskautuneita silmiään.

Leikki loppui ja silloin vasta huomasivat toverit Sa-Sahoan pahan aseman. He kiiruhtivat kilvan noustamaan vettä, sillä jokainen piti reippaasta pojasta. Kokoonnuttiin piiriin hänen ympärilleen, jolloin joku joukosta huudahti kummastuneena ja osoitti mustalla sormellaan Sa-Sahoan selkää, jossa paistoi leveä verinaarmu ulottuen oikeasta olasta ales vasempaan lanteeseen. Lukuisista reijistä tihkui tummanpunaista verta, loistaen hypnotisoivan kirkkaina helminä laskevan auringon viimesäteissä. Vihan ja mielipahan äännähdyksiä kuului poikain suista, usean etsiessä katseillaan sitä, jonka arvailivat syypääksi, mutta häntäpä ei näkynyt missään. Luokan kaikki pojat olivat paikalla paitsi — tuleva kuningas.

Kun Sa-Sahoa sai vihdoinkin silmänsä puhtaiksi asteli hän mitään sanomatta suoraan katokseen tois-

ten seuratessa jännittyneinä perässä. Kuninkaanpoika nukkui lehvillään, tai oli ainakin nukkuvinaan, mutta Sa-Sahoa astui reippaasti hänen viereensä, tarttui tukevasti käsivarresta kiinni ja ravisti tavallista kiivaammin.

„Nukkuja” oli heräävinään. Hän ojenteli jäseniään haukoitellen ja räpytteli silmiään. „Mi-mitä te tahdotte”, hän sitten kysyi hymyillen.

„Sinäkö löit minua”, sinkautti Sa-Sahoa vastakysymykseksi.

„Löinkö sinua”, ihmetteli kuninkaanalku repäisten silmänsä sepposen seljälleen kummastuneena. „En toki!”

Syntyi äänettömyys. Monikin epäili kuninkaanpojan valehtelewan, mutta kun kukaan ei ollut nähnyt hänen lyövän Sa-Sahoa’a, ei häntä voitu syyttääkään. Itse hän kielsi, kielsi mitä jyrkimmin tehneensä tuon häpeällisen teon.

Tuumittuaan hetken pyörähti Sa-Sahoa ympäri ja poistui toisten seuratessa muassa. Jokainen ilmaisi pahoittelunsa, mutta Sa-Sahoa sanoi: „Antaa sen asian olla. Kyllä saan vielä tilaisuuden maksaa tuon teon korkoineen takaisin. Eivät suinkaan heimomme

henget suosi petollisia satureita rivistöihin. Ja ellen saakaan tietää, kuka lyöjä oli, kaatuu hän varmasti viimeisessä koetuksessa pääkallokentällä”.

VI.

Aika kului. Kuninkaanpojan kostosuunnitelmat saivat yhä jyrkemmän sävyn. „Minäpä näytän, kumpi kaatuu vainaajain henkien määräyksestä. Näytän sen ennen lopullista karsintaa, niin totta, kuin kuu valaisee yöllä”, ajatteli kuninkaanpoika. Nuo ajatuksen heijastuivat hänen kasvoistaankin, antaen jokaiseen viivaan ja rypistymään jonkinlaista vastenmielisyyden tuntoa.

Eräänä iltana hiipi kuninkaanpoika väijyksiin aivan katoksen välittömään läheisyyteen. Hän painautui paaluaitaukseen kiinni. Kuu ei ollut vielä noussut, joten tropiikin sysipimeä yö verhosi kaiken läpäisemättömään vaippaansa. Hän tiesi, että Sa-Sahoa palaisi kohta opettajan majalta, jossa hän teki vuorotaista palvelijan tehtävää. Kuninkaanpoika oli ottanut jousen, sekä 5 kpl. hyvin myrkytettyjä nuolia mukaansa.

Pahaa aavistamatta Sa-Sahoa lähestyi paikkaa, mutta reipas kun oli ei hän kävellyt vaan juoksi. Maalia ei siis ollutkaan niin helppo ampua, kuten

väijyvä kuninkaanpoika luuli. Suuressa kostonhalusaan hän kumminkin sovitti sulitetun nuolen paikoilleen. Veti jängteen tähdäten vihasta säkenöivin silmin. „Siuh!” — Nuoli suhahti halki tyynen ilman. Se ei kumminkaan osunut ja ennenkun hän ehti asettaa uutta nuolta paikoilleen ryntäsi Sa-Sahoa parasta pikajuoksuvauintia tummaa paalutusta kohden. Kuninkaanpoika näki välkähtelevän tikarin kimmellelevän lähestyjän kädessä ja silloin valtasi kauhu salaamujan. Hänkin syöksähti piilostaan ulos lähtien juoksemaan pitkin suojaavaa paaluitauksen kuvetta, toivoen siten pääsevänsä Sa-Sahoa pakoön. Laskeimat eivät kumminkaan pitäneet paikkaansa. Vaikka hän koetteli juosta mahdollisimman keveästi, kuulumattomin askelin seurasi Sa-Sahoa jäljessä. Hän ei kylläkään nähnyt, kuka pakenija oli aitausten tummassa varjossa, mutta päätti joka tapauksessa tavoittaa pojan.

„Tuo on varmasti sama, joka löi selkääni”, hän ajatteli. Muisto kehoitti jatkamaan yhä kiivaammin takaa-ajoa.

Aivankuin auttaakseen nousi taivaankannelle Afrikan valovoimainen kuu singoten kalpean kirkkaan

hopeansa yli aution harjoituskentän, jonka reunamia pitkin nuo kaksi poikaa juoksivat. Paaluutuksenkin aiheuttama pimeä varjo vaaleni niin paljon, että Sa-Sahoa erotti noin 200 m. päässä edessään kookkaan pojan vartalon. Se oli kumminkin niin epäselvä, ettei hän voinut nähdä tarkoin, kuka pakeneva oli.

Hädässään unhoitti kuninkaanpoika kestävyysjuoksun kultaisen säännön, nimittäin voimain säästön. Hän paineli oikein hartiavoimin päästäkseen eroon tuosta pojasta, joka tunnettiin rohkeimmaksi koko luokalla. Sa-Sahoa ei kumminkaan mennyt innoissaan tyhmyyteen, vaan juoksi tyynen järkkymättömänä tapansa mukaan, aivankuin kysymyksessä olisi ollut tavanmukaiset kilpailut. Luonnollisesti hän jäi alussa koko pitkälle jälkeen, mutta eipä pakenijakaan kestänyt kauan murhaavaa vauhtiaan. Hänen hengistyksensä muuttui läähätykseksi. Keuhkot eivät voineet välittää niin paljon ilmaa, mitä tuollainen voimain tyhmästi tuhlaaminen edellytti. Seurauksena oli, ettei hän päässyt juuri minnekään. Jalat tuntuivat lyijynraskailta ja kitalaki tuskallisen kiuvalta. Väsymys hiipi lihaskudoksiin, vallaten yhä suuremman jalansian kunnes koko ruumis kieltäytyi tot-

telemasta. Kuninkaanpoika pysähtyi. Hän huohotti kuuluvasti tuijottaen kauhunilmein lähenevää takaa-ajajaansa, jonka juoksu näytti olevan yhtä tyyntä ja hillittyä kuin alussakin. Tässä lyhyessä ajassa ehti kuninkaanpoika ajatella paljon. Hän pahoitteli, että oli kiireissään pudottanut jousensa. Nythän olisi mainio tilaisuus ampua tuo kirottu. Täytyy teeskennellä juosseensa itsensä aivan uuvuksiin. Niin perinpohjaiseen väsymykseen, ettei voi liikuttaa edes sormeaankaan.

Kesti kotvan, ennenkuin Sa-Sahoa ehti perille. Kauan ennen sitä hän jo tunsi, ken pakenija oli. Rauhallisesta olemuksestaan huolimatta tunsi poika suuttumusta.

Saavuttuaan paikalle pysähtyi Sa-Sahoa ensiksi hieman hengittämään. „Mitäpä noin väsynyt voi”, hän ajatteli mittaillen kylmin katsein surkean näköistä vihamiestään. Oli tosiaankin onni, että hän tarkkasi kuninkaanpoikaa. Tämä nimittäin kokosi viimeiset voimansa ratkaistakseen kilvoittelun itselleen edulliseksi ja surmatakseen kaikesta huolimatta Sa-Sahoa. Lihakset jännitettyinä äärimmäisen kireiksi syöksähti hän eteenpäin oikea käsi koholla, sormet puserrettuina terävasärmäsen kiven ympärille.

Sa-Sahoa vaistosi vaaran ennenkuin ehti kunnolleen ajatellakaan mistä oli kysymys. Notkeana hän hyppäsi syrjään juuri viime hetkellä ja kuninkaanpojan kova lyönti tapasi kiharatukkaisten pään sijasta tyhjää ilmaa.

Sa-Sahoa ei jäänyt toimeettomana odottamaan uutta hyökkäystä vaan tarrautui lujin ottein viholliseen kiinni, sulkien hänen kätensäkin rajuun puristukseen. Hetken he horjuivat äänettöminä epätoivoisessa painiskelussa ja kaatuivat molemmat. Sa-Sahoa jäi alle. Kuninkaanpojan haparoivat sormet kiertyivät jo hänen kurkkuunsa puristaen pihtinä, kun Sa-Sahoa sai kiskaistua vastustajansa tukasta siksi voimakkaasti, että tämä menetti tasapainonsa ja tuper-tui veltttona Sa-Sahoan päälle. Notkeasti pyörähti poika alta pois ja samassa hän seiso i jo jaloillaan silmät säkenöiden oikeutetusta vihasta. Niin hän odotti, kunnes kuninkaanpoika kompuroi jaloilleen ja antoi sitten tälle hyvin tähdätyn lyönnin leukaan. Vastustaja suistui kyljilleen. Mutisi jotain hampaattensa välitse, nousten uudelleen. Sa-Sahoa löi jälleen samaan paikkaan, mutta ei osunut oikein hyvin. Nyrkki sattui paksuun nenään. Tällä kertaa ei kuninkaanpoika

kaatunut.

Sa-Sahoa päätti kerrankin opettaa hänelle parempia tapoja muistuvalla tavalla ja jatkoi lyömistään. Aina kun kuninkaanpoika nousi maasta, pamahti naseva isku kasvoihin, kaataen uudelleen tomuavaan tantereeseen. Eipä Sa-Sahoa lyönyt nautinnokseen. Kaukana siitä, mutta hän päätti kerta kaikkiaan opettaa tuolle lurjukselle, ettei syyttömiä ihmisiä saa vainota. Viimeinen isku, jonka Sa-Sahoa suuntasi sydän alaen näytti hänestä itsestäänkin liian rajulta. Kuninkaanpoika nimittäin sinkosi ilmaan ja putosi hyvin veltosti tantereelle, lyöden takaraivonsa siihen terävasähmäiseen kiveen, jolla oli ahdistanut vihamiestään. Sa-Sahoa tutki haavaa. Se ei näkynyt olevan vaarallinen. Sa-Sahoa katseli makaavaan sekavin tuntein. „Tuosta tulee kerran heimon kuningas, mutta jos se tapahtuu ei henkeni ole kovinkaan kallis. Silloin hän surmauttaa minut heti paikalla, jonkin tekosyyn nojalla tai mahdollisesti ilman syytäkin. Onhan hän kyllin ilkeämielinen kyetäkseen mihin häikäilemättömyyteen tahansa”. Niin ajatteli poika seisoessaan siinä voittajana, mutta hänen päähänsä ei edes pälkähtänytkaan tehdä loppua lorusta. Sa-Sahoa oli siihen lii-

an jalo.

VII.

Viimeksi kerrotun kohtauksen jälkeen näytti kuninkaanpoika käyneen umpimielisemmäksi ja hiljaisemmaksi. Sa-Sahoa ei puolestaan puhunut mitään seikkailusta, eikä edes antanut toisen huomata suhtautumisessaan mitään pöyhkeilevää. Sehän oli vierasta pojan rehelliselle luonteelle.

Jousella-ammuntapäivänä sai Sa-Sahoa kunniakkaan tehtävän. Hänen tuli olla opettajan apulaisena neuvomassa pitkään rivistöön asettuneita poikia. Tämän valtansa merkkinä kantoi hän lyhytvartista keihästä, jonka välähtelevän terän juuressa liehui punainen tupsu. Aina, kun opettajan tarkat silmät huomasivat jonkun oppilaista jännittävän väärin joutaan, osoitti hän poikaa, käskien Sa-Sahoan mennä korjaamaan virheellinen asento. Tämänlaatuinen kunniatehtävä kävi kumminkin rasittavaksi, sillä Sa-Sahoan täytyi usein juosta korjailemaan asento- y. m. virheitä. Oppilaat nim. hätiköivät liiaksi innoissaan ja eivät niinollen muistanut kiinnittää tarpeellista huomiota sääntöjen määräämään tähtäystapaan.

Aivan äärimäisenä linjassa seisoi kuninkaanpoika. Häntä kiinnosti enemmän paaluutuksen yli näkyvät jättiläissuuret leipäpuut ja apinat, jotka niitten oksilla harrastivat kirkuen telinevoimisteluaan, jossa olivatkin mestareita.

Ilman mitään erikoisempaa syytä porhaisivat nuoruskeaturkit puusta toiseen ollen pian kiivaassa paon touhakassa. Kuninkaanpoika hämmästeli tätä äkillistä ilmiötä. Hän unhoitti vetää jousensa vireisiin, jolloin opettaja osoitti Sa-Sahoalle laiskuria rypistäen silmäkulmiaan.

Sa-Sahoa lähti juoksemaan. Ennenkuin hän ehti perille, hyppäsi suuri urosleijona kiljuen yli paaluutuksen. Sen kyljestä tihkui verta. Parkaisten hengenhädässään pudotti kuninkaanpoika jousensa. Hänen koko ruumiinsa tärisi kuin vilunpuuskassa. Pelko oli siksi voimakas, ettei hän päässyt paikoiltaan minnekään, vaan jäi avuttomana vapisemaan purskahtaen itkuun.

Heti kun takaa-ajettu leijona kosketti käpälin maata, ponnahti se säkenöivin silmin uuteen hyppyyn. Kauhistuneet oppilaat näkivät pedon valtavan käpä-län läimäisevän kuninkaanpojan vasenta olkaa. Hän

kaatui, kuin salaman iskemänä ja tuuheaharjainen peto kyyristyi rinnan päälle. Sen armoton kita avautui, paljastaen pitkät raateluhampaat, jotka välähtelivät kirkkaan valkoisina auringonpaisteessa. Lähinnäolevat oppilaat pakenivat, mutta Sa-Sahoa juoksi päin, lyhytvartinen keihäänsä tanassa. Hän riensi rohkeana parasta pikajuoksuaan nauliten silmänsä paikkaan missä pedon sydän oli lähimpänä. Leijona ei ehtinyt iskeä hampaitaan kuninkaanpojan kurkuun, kun Sa-Sahoa keihäs upposi syvälle ruskeaturkkiseen rintaan. Karjaisten kammottavasti hyppäsi eläin suoraan ylös. Sitten se kieriskeli pitkin tannerta hurjasti huitoen. Häntä löi maata, jotta läiske kuului yli koko laajan aitauksen. Ilma täyttyi sen rajusta äänestä ja maa pölisi suurena pilvenä. Kauan ei kumminkaan kestänyt kun leijonan voimat murtuivat. Sen teräksenkovat, mahtavat lihakset höllenivät. Ruumis nytkähti kerran pari ja ojentautui suoraksi; turvasta työntyi veristä vaahtoa, hyvin hitaasti.

Eläintä takaa-ajaneet soturit saapuivat paikalle. He hymyilivät rohkealle pojalle taputellen hänen kiharatukkaista päätänsä. Opettaja ja kaikki oppilaat saapuivat myöskin tapahtumapaikalle. Sa-Sahoa

sai paraimman kiitoslauseen teostaan ja lisänimen: *Pyörremyrsky*. Tällä nimellä hänet tämän tapauksen perästä tunnettiin, joten mekin rupeamme Sa-Sahoasta sitä nimeä käyttämään.

VIII.

Edellä kerrotusta tapauksista oli kulunut taaskin useita vuosia. Pyörremyrsky ja hänen toverinsa valmistuivat viimeiseen karsintaan, joka tapahtuisi huomenna n. s. pääkallokentällä koulun aitausten ulkopuolella. Mitä Pyörremyrskyyn tuli, tuumiskeli hän sitä, miten kuninkaanpoika häneen suhtautuu, kun perii vallan isältään. Olihan hän kylläkin pelastanut pojan hengen, mutta vaistollaan tunsikin kumminkin, etteivät keskinäiset välit siitä parantuneet. Heidän luonteensa erosivat siksi paljon toisistaan, ettei mitään yhteistoimintaa voitu ajatellakaan. Ei petos viihdy totuuden piirissä, eikä väkivalta jalon taistelun parissa. Ne muodostavat kaksi vastakkaista maailmaa ja ovat sodassa aina keskenään.

Kuninkaanpoika oli kumminkin antanut Pyörremyrskyn olla rauhassa. Hän ei yrittänyt tehdä mitään koiruutta. Päinvastoin hän karttoi kohtaamasta poikaa. Tämä, kuten Pyörremyrsky aavistikin, ei merkinnyt vihamielisyyksien lakkaamista vaan kuninkaanpoika antoi vihollisensa olla rauhassa tuudittaakseen

hänet siihen hyvään uskoon, ettei hän aikonut enää yrittää mitään koltosta Pyörremyrskyä kohtaan. Kaikessa kavaluudessaan hän kumminkin valmisti halpamaista ansaa. Joka yö, kun toiset nukkuivat, valvoi tuo ilkimys ja sahasi hyvin ohutteräisellä tikarilla nuijansa keskiosaa. Saatuaan tuon melkein näky-mättömän leikkauksen ulottumaan yli puolesta välis-tä haki hän savea. Saven sekaan hän sotki sahajau-hoja ja veti varoen sahausjäljen päälle. Niin peittyi tämä työ tarkimmaltakin silmältä. Saatuaan kaiken kuntoon, hymyili poika häijysti. Hän loi usein vahin-goniloisia silmäyksiä Pyörremyrskyyn, ajatellen nau-tinnolla viimeistä karsintaa pääkallokentällä.

Sinä yönä hiipi kuninkaanpoika, käyttäen koko synnynnäisen oveluutensa nukkuvan Pyörremyrskyn luo. Varoen asetti hän nuijansa toisen viereen, mutta joku outo ääni kentältä sai hänet lankeamaan kasvoilleen maahan. Askelten ääni lähestyi. Rupesi kuulumaan puheen sorinaa ja katokseen tuli täydellisesti asetettu matabelesoturi. Heimon lait nimit-täin määräisivät, että kun oppilaat nukkuvat viimeis-tä yötään koulun alueilla, asetetaan vartiosotilas ka-tokseen häätämään pahoja henkiä. Kuninkaanpoika

ei siis voinut liikahtaakaan. Kauan kesti, ennenkuin sotilas käänsi selkänsä nukkuviin ruveten tuijottamaan kuuta. Silloin sieppasi kuninkaanvesa Pyörremyrskyn nuijan lähtien matomaan pitkin maata, aivan nukkuvien jalkain vieritse. Muuan kuiva oksa rassahti. Vartiosotilas käänsi äkkiä päänsä tähystellen kiusallisen terävästi, mutta kun ei nähnyt mitään erikoista, ryhtyi hän taas aprikoimaan kuun salaperäistä ongelmaa.

Oli jo aamuyö, kun kuninkaanpoika vihdoinkin pääsi omalle lehvävuoteelleen, johon heittäytyi helpoituksesta huokaisten nukkumaan. Hänen unensa oli kumminkin levotonta. Tuon tuostakin nytkähteli ruumis aivankuin äkillisestä pelosta ja suusta tunkeutui tuskallinen uikahdus.

IX.

Viimeiseen karsintaan määrätty poikaosasto heräsi noitarumpujen rytmilliseen paukkeeseen. Syntyi iloinen hälinä. Jokainen haki kilpensä ja tutkiskeli, etteivät kädensijat pettäneet. Kun vielä nuija oli nostettu olalle, kiiruhti kukin omalle paikalleen parittaisjohon.

Kun kaikki olivat valmiina, syntyi hiljaisuus. Mahtava portti käännettiin auki ja reippain askelin rumpujen tahdissa marssittiin ulos.

Kylän asukkaat, vanhat ja nuoret, ylipäänsä kaikki, jotka kynnelle kykenivät olivat tulleet katsomaan tätä, heimon ankaran lain ankarimman määräyksen suorittamista. Kentällä jakautui osasto kahtia. Toinen rivi meni vasemmalle ja toinen oikealle kääntyen vastatusten. Kukaan muu pojista, paitsi kuninkaanpoika ei saanut valita vastustajaansa, vaan oli jokaisen seisottava siinä, mihin sattuma hänet määräsi. Koulun johtaja, kookas, lumivalkotukkainen soturivanhus kääntyi kuninkaanpojan puoleen kysyen: „Oletko tyytyväinen paikkaasi, vai haluatko vaih-

taa?” „Haluan”, vastasi poika nopeasti. „Tahdon seisoa Pyörremyrskyä vastassa”. Hänet vaihdettiin pyytämäänsä paikkaan, jonka jälkeen opettajat vetäytyivät kentältä pois. Syntyi jännittynyt äänettömyys.

Poppamies jännitti jousensa, tähtäsi palavan nuolen keskelle molempia rintamia ja laukaisi.

Savuviiva halkasi ilmaa ja tulinen sulkaperä putosi maahan. Silloin kiljaisivat pojat sotahuutonsa ja ryntäsivät koko alkuperäisellä rajuudella vastakkain. Maa vain pölisi askelten alla kun he ryntäsivät yhteen kohotetuin nuijin. Syntyi ankara kamppailu elämästä ja kuolemasta. Tämä ei ollut enää mitään leikkiä, vaan tosiottelua, jota jatkettiin niin kauan kun toinen puoli peräytyi. Jos ken menetti henkensä, ajateltiin, että heimon soturivainajain henget tempasivat kilven edestä pois karsiakseen siten kelvottomat joukosta. Tulisessa kahakassa näyttivät pojat yhtenäiseltä mustanruskealta massalta, josta silloin tällöin välähti punaisia pilkkuja. Kilvet kumisivat kovien iskujen edessä ja läpi hurjistuneen kiljunnan kuuluivat kimeät kuolevien huudot tai haavoittuneitten pitkäveteinen valitus.

Pirullisesti irvistellen syöksyi kuninkaanpoika Pyör-

remyrskyä kohti nuija kohtisuoraan koholla ja kilpi valmiina torjumaan vastalyöntejä.

Raivokkaasti he törmäsivät yhteen. Kuninkaanpojan nuija suhahti ensiksi. Hädintuskin sai Pyörremyrsky soikean kilpensä eteen. Jyrähdys vain, mutta . . . sitä seurasi outo räsähdys. Lyöjän nuija katkesi kuin heikoin korsi. Hän hämmästyí, eikä ehtinyt väistytá Pyörremyrskyn edestä. Suhahtaen sattui rohkean pojan raskas nuija maaliinsa ja tuo kavala olento tupertui verissään, hengetönnä tantereelle suu vieläkin suuren hämmingin raottamana.

Kiireissään oli kuninkaanpoika siepannut erehdyksessä juuri sen aseén, jonka niin ovelasti sahaten valmisti, aiheuttaakseen Pyörremyrskylle kuoleman karsinnassa.

Kauan ei kestänyt, kun se puoli horjui pakoon, jossa kuninkaanpoika taisteli.

Noitarummut pärisivät. Se oli merkinä taistelun päättymisestä.

Pojat laskivat aseensa ales. Heidán ihonsa kiílsi hiestá, mutta suut hymyilivät, huolimatta haavoittuneiden tuskaisista valituksista. Lakiahan tássá toteltiin ja laki on kansan voima.

*

Illalla juhlittiin. Pyörremyrsky oli toverijoukon keskipisteenä. Luultiin yleisesti, että vainajain henget katkasivat kuninkaanpojan nuijan. Se oli muuten teko, jota ei oltu henkien koskaan ennen nähty tekevän. Ja mitenkä olikaan, uskoi Pyörremyrsky itsekin tuohon väitteeseen, mutta meidän on annettava hänelle anteeksi, sillä mistäpä poika olisi osannut arvaata asian oikean laidan. Sitäpaitsi ilman uskoa ei ihmisen voi olla ja kun matabelet eivät muista uskoista tienneet mitään, lankesi itsestään se tosiasia, ettei heimon henkien töitä sopinut epäillä.

Tanssien ja laulaen kului tropiikin sysipimeä yö huomaamatta. Tuli aamu ja silloin vasta saivat koulusta päästetyt palata koteihinsa. Heistä oli tullut nyt heimon jäseniä, aseitten käyttötaitoisia miehiä, joita piti kunnioittaa.

Pyörremyrskynkin vanhemmat ottivat poikansa kyynelsilmin vastaan. Vanha isä käveli majansa edessä edestakaisin suoraryhtisenä ja ylpeänä. Ylpeänä pojastaa, joka oli kaatanut sen, joka oli määrätty kuninkaaksi. Ukko tunsi olevansa melkein kuin kuningas, ehkä mahtavampikin. Hän silmäili välistä sa-

laperäisesti poikaansa hymyillen leveästi, avoimeen tapaansa rintaa paisuttavasta mielihyvästä. Pyörremyrsky heittäytyi kerrankin oikean majavan taljavuoteelle, väsynyt kun oli öisestä juhlinnasta. Mutta vanhukset istuivat toimettomina kauan majan oviaukon edessä päät yhdessä ja kuiskailivat ennustuksiaan.

X.

Monissa taisteluissa, joihin Pyörremyrsky n. s. viimeisen karsinnan jälkeen otti osaa, näytti hän koko oveluutensa ja sisukkaan rohkeutensa. Missä oli kuummin paikka, siellä nähtiin tuon solakan pojan taistelevan eturintamassa, useinkin mitä vaaranalaisemmissa asemissa. Kohtalo suosii rohkeita. Pyörremyrsky ei edes haavoittunut. Ei pienintäkään naarmua ilmaantunut tummanruskeaan ihoon. Vihollisten nuolet näyttivät suorastaan karttavan häntä.

Kuningas, joka vähitellen oli unhoittanut karsinnassa kaatuneen poikansa, kiinnitti huomionsa Pyörremyrskyyn, jonka urhoollisuudesta kertoiltiin kunnioittaen. Heimon vanha päämies tiesi, ettei saisi enää yhtään poikalasta ja niinollen joutuisi valtikka toiseen sukuun. Kaikessa hiljaisuudessa hän mietiskeli; istuen usein valveilla yöt läpeensä.

— Kenelle sopisi hallitsijan asema paraiten? Monen nuoremiehen kuva nousi muistojen sokkeloista, vaihtuen kohta uusiin, mutta mikään niistä ei näyttänyt vanhusta tyydyttävän. Viimein suuntautui

hänen ajatuksensa yhteen ainoaan, jonka kuva loisti selvänä. Pyörremyrsky! Niin, Pyörremyrskystä on tehtävä hallitsija. Hän näyttää olevan ainoa sopiva nuorukainen, koko heimossa.

Seuraavana päivänä hälyytettiin koko kylän väestö pääkallokentälle. Kukaan ei tiennyt minkätakia taas kokoonnuttii. Kuiskailtiin mitä moninaisimpia arveluita. Puheensorina täytti kentän. Liikehdittiin levottomina, tuupittiin ja tyrkittiin kunnes kuningas tuli. Silloin syntyi hiljaisuus. Kaikkien katseet kääntyivät häneen. Verkalleen, juhlallisen koomillisin askelin asteli vanha hallitsija pääkallopyramiidin juurille. Silmäili tyytyväisenä monilukuista kuulijakuntaa ja kuiskasi jotain ylimmän sotapäämiehensä korvaan. Tämä siveli vatsaansa alamaisuuden merkiksi poistuen kiireesti. Päämies palasi pian takaisin, mut'ei yksin. Hänen muassaan tuli Pyörremyrsky hie-man hämillään tästä odottamattomasta kunniasta.

„Aikoikohan kuningas korottaa minut joksikin suuremman osaston päälliköksi!” tuumi poika.

Teatterimaisin elein tarttui vanha hallitsija Pyörremyrskyä käteen, viittasi rummun päristäjiä vaikeenemaan ja rupesi puhumaan:

„Oi suuri matabelein heimo! Sinä, jonka esi-isät ovat tehneet yhtäpaljon sankaritekoja kuin tähtiä on öisellä taivaankannella, kuule mitä hallitsijasi puhuu!

Olen jo vanha mies. Menen kohta isieni autuaille majoille, mutta sitä ennen haluan antaa teille uuden kuninkaan. Minulla ei ole poikaa. Hänet näkivät soturihenget liian heikoksi. Siksipä olenkin valinnut kansani keskuudesta uuden pojan itselleni. Katsokaa ja painakaa muistiinne. Uusi poikani on tämä Sa-Sahoa eli kuten häntä nimitetään „Pyörremyrsky”. — —

Sa-Sahoa oli tukehtua ilosta. Hän ei tiennyt, mitä piti oikeastaan tehdä, nauraako vai itkeä.

Heimo päästi valloilleen korvia huumaavan ulvonnin.

„Pyörremyrsky, Pyörremyrsky! Tuleva kuninkaamme! Hyvä hih, hih, iiiih!

„Buh”, huohotti Sa-Sahoaan äiti ja lysähti istuvilleen termiittikeon jäännöksille. „Buh, buh”.

Mutta isäukko hyppeli hänen ympärillään alkupe-
räistä neekeritanssia nauraen.

* *

*

Se oli kertomus Sa-Sahoasa, pojasta, jonka Mu-Daku tuomitsi muka heikon terveyden takia kuolemaan, mutta joka osaksi onnensa ansioista ja lahjomattoman oikeamielisyytensä, rohkeutensa ja neuvokkuutensa takia koroitettiin urhoollisen Matabeleiheimon tulevaksi kuninkaaksi.
